

FÓRUM PRO KONZERVÁTOŘY-RESTAURÁTOŘY
FORUM FOR CONSERVATORS-RESTORERS

Odborné recenzované periodikum vydávané Metodickým centrem konzervace Technického muzea v Brně ve spolupráci s Komisí konzervátorů-restaurátorů Asociace muzeí a galerií ČR při příležitosti Konference konzervátorů-restaurátorů.

Reviewed journal published by the Methodical Centre of Conservation of the Technical Museum in Brno in cooperation with the Commission of Conservators-Restorers of Association of Museums and Galleries of the Czech Republic, on the occasion of the Conference of Conservators-Restorers.

EDITORIAL

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

oblast konzervování-restaurování se dynamicky rozvíjí tak, jak stále rychlejším tempem přicházejí čerstvé poznatky z výzkumu nových materiálů, technik a technologií uplatnitelných při ochraně předmětů kulturního dědictví. Dokladem tohoto trendu je i další číslo časopisu Fórum pro konzervátory-restaurátory, které přináší výsledky řady výzkumných projektů zaměřených na inovace analytických metod materiálových průzkumů, hodnocení kvality prostředí dlouhodobého uchovávání památek a předmětů sbírkové povahy včetně testování nových šetrnějších prostředků pro kvalitnější péči o ně samotné.

Úvodní příspěvek se věnuje jednomu z nejvýznamnějších obrazů z českých sbírek, Rembrandtovu Učenci ve studovně, který mezinárodní tým odborníků pod vedením Národní galerie v Praze podrobil sofistikovanému přírodovědnému průzkumu. Získané poznatky o materiálech podložky i barevné vrstvy přispívají k hlubšímu poznání použité malířské techniky a jistě budou dále využity a zpracovány restaurátory malby i historiky umění. Slibné výsledky přináší též následující studie o vývoji nových analytických metod detekce proteinových pojiv, která je opět ukázkou úspěšné zahraniční spolupráce vedené společně s experty z Vysoké školy chemicko-technologické v Praze. Průzkum stratigrafie barevných vrstev se však netýká pouze výtvarných děl, ale také předmětů dokládajících vývoj techniky a průmyslu. Toto téma je obsahem neméně zajímavého příspěvku kolegů z Národního technického muzea mapujícího složení metalických pigmentů, které byly používány pro povrchovou úpravu automobilů již od druhé poloviny 19. století. Aplikace přírodovědných analýz v kombinaci se širší znalostí mineralogických nalezišť a historie zpracování drahých kamenů autora Radka Hanuse pomohla identifikovat výzdobu orientální šavle poškozené požárem na hradě Krásna Hůrka. Ukazuje na skutečnost, že i po tak velké destrukci předmětu je možné zpětně nalézt co nejpravděpodobnější odpověď na otázku správného určení původních materiálů řemeslného zpracování. Nesmírnou pestrost konzervátorské-restaurátorské problematiky ilustruje také další práce z Národní knihovny, zaměřená na průzkum novodobých textilních povrchů knižních fondů. Rozsáhlost těchto sbírek, která se bude v budoucnu neustále navyšovat, nutí odborníky řešit způsob jejich identifikace a cíleně plánovat jejich vhodnou ochranu. Mnoho konzervátorů-restaurátorů jistě ocení výsledky zkoušek micelárních roztoků organických rozpouštědel pro šetrné čištění předmětů a odstraňování

nežádoucích materiálů z jejich povrchu nebo zkušenosti s aplikací prostředku Perloza pro čištění prachem zanesených knižních desek. Jiné speciality zaujme studie porovnávání složení korozních vrstev umělé připravených vzorků a reálných objektů, která upozorňuje na úskalí vyvozování závěrů ze zjednodušených modelů experimentů. Určitě mnohé z nás nenechají v klidu výsledky monitoringu parametrů prostředí v depozitářích, expozicích, ale i v exteriéru, které zásadním způsobem ovlivňují životnost námi schraňovaných artefaktů. V této souvislosti doufám, že i náš příspěvek z probíhajícího výzkumu v Technickém muzeu v Brně, zahrnující ověření alternativní metody regulace mikroklimatických faktorů, může být pro řadu kolegů inspirující.

Prostor editoriale mi bohužel nedovoluje vyjmenovat všechny příspěvky – v letošním čísle je jich osmnáct recenzovaných a osm informativních. Zmínila jsem převážně skupinu příspěvků, které souvisejí s výzkumnou oblastí a představují asi polovinu z celkového počtu prezentovaných statí. Další skupinu tvoří žádané konzervátorské-restaurátorské studie – konkrétní zásahy z praxe. Příkladem je příprava různorodých exponátů pro muzejní výstavu, zpracování fragmentů archeologického textilu či restaurování samurajské zbroje nebo pozorný průzkum otisků výzdoby v korozních vrstvách železného tesáku a jeho konzervace. Většina ostatních konzervátorských příspěvků byla zaslána do informativní části. Nicméně i ony svým obsahem a kvalitou zpracování přinášejí řadu cenných zkušeností a podnětů. Určitě opět zaujmou i abstrakta posterových prezentací. Doufám proto, že se podařilo v rámci celého časopisu vyváženě propojit teoretickou i praktickou oblast. Obě tyto složky se musejí vzájemně podporovat a doplňovat. Věřím, že konzervátoři-restaurátoři si rádi přečtou výsledky z vědeckých studií a zamyslí se nad možnostmi jejich aplikací v rámci své profese. Stejně tak příklady ošetření dílčích předmětů mohou být metodickým návodem pro ostatní, ale i podnětem pro další výzkum vedoucí ke zkvalitňování jednotlivých postupů.

Na závěr bych ráda upozornila na informace, které uzavírají letošní vydání časopisu a rovněž zahrnují celé spektrum dění v oboru. Jako připomínku letošního 25. výročí pořádání konferencí konzervátorů-restaurátorů za garance Komise konzervátorů-restaurátorů Asociace muzeí a galerií ČR připravili členové výboru této komise Aranka Součková Daňková (vedoucí krajské sekce Středočeského kraje) a Ivo Štěpánek (předseda komise) krátkou retrospektivu její činnosti. Dlouholetá aktivní činnost členů tohoto profesního sdružení určitě významně přispěla k tomu, že oblast ochrany muzejních sbírek u nás zakotvila na své pevné pozici, plně respektované v rámci ostatních muzejních oborů. Koneckonců i myšlenka Fóra pro konzervátory-restaurátory vznikala v úzké spolupráci s představiteli komise, kteří mají dosud na podobu časopisu výrazný vliv. I v letošním čísle přinášíme příspěvky na téma oborového vzdělávání. O informace o jednom z řady pozoruhodných projektů se podělí člen redakční rady Pavel Jirásek, který spolu s kolegy z přípravného týmu časopisu odpovídá i na otázky (jak doufáme podnětné) ankety. Ráda bych poděkovala všem autorům příspěvků za zpřístupnění a předání jejich znalostí a zkušeností, které nám pomáhají držet krok s oborem. Také všem ostatním kolegům, kteří se podíleli na přípravě a vydání tohoto časopisu – členům redakční rady, oponentům a celé redakci časopisu – velice děkuji. Přeji Vám zajímavé čtení!